

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobkyně: **B. Š.**
bytem X

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 3. 2022, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba *se zamítá*.
- II. Žalobkyně *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

- 1. Žalovaná zamítla žádost žalobkyně o invalidní důchodu. Toto rozhodnutí se potvrdilo i v námitkovém řízení. Žalobkyně podle žalované ve výsledku nesplňovala jak podmínku invalidity, tak potřebné doby pojištění. Žalobkyně s tím nesouhlasí. Krajský soud proto musel posoudit, zda rozhodnutí žalované ob stojí.

II. Rozhodnutí žalované a související skutkové okolnosti věci

- 2. Žalobkyně požádala v červenci 2021 o invalidní důchod s datem přiznání od 21. 7. 2016. Žalovaná vydala dne 8. 11. 2021 dvě rozhodnutí, kterými žádost žalobkyně zamítla. Podle prvního z nich nebyla k požadovanému dni přiznání invalidního důchodu invalidní ve

smyslu § 39 zákona o důchodovém pojištění. Podle druhého z nich sice byla žalobkyně od 29. 12. 2020 invalidní v I. stupni, ale nezískala do vzniku invalidity dobu pojištění potřebnou pro vznik nároku na invalidní důchod podle § 40 odst. 1 písm. f) zákona o důchodovém pojištění. Podkladem těchto rozhodnutí byl posudek Městské správy sociálního zabezpečení Brno-město ze dne 8. 9. 2021 („první posudek“).

3. Podle prvního posudku je od roku 2016 rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně cefalea s vegetativní symptomatikou (bolest hlavy s příznaky v podobě nevolnosti apod.). Lze ji srovnat s migrénou, jde o těžké bolesti hlavy s průvodními jevy. Záchvat ovlivňuje pracovní činnost a omezuje některé denní aktivity. První posudek to vše řadí pod kapitolu VI, položku 11b přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, která stanoví procentní míru poklesu pracovní schopnosti v rozsahu 10-20 %. Kvůli bolestem páteře, které také posudkový lékař u žalobkyně zjistil, stanovil míru poklesu pracovní schopnosti na horní hranici 20 %. Žalobkyně tedy nebyla invalidní.
4. Od 29. 12. 2020 ovšem první posudek uvádí jako rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně poruchu přizpůsobení, kterou posudkový lékař hodnotil jako neurotickou poruchu se středně těžkým funkčním postižením a značně sníženou úroveň sociálního fungování. Podřadil za toto období stav žalobkyně pod kapitolu V, položku 5c přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity a míru poklesu pracovní schopnosti určil na 35 %. Od uvedeného data tedy byla žalobkyně podle prvního posudku invalidní. Podle žalované však neměla potřebnou dobu pojištění.
5. Žalobkyně podala proti oběma prvostupňovým rozhodnutím námitky. Namítala, že žalovaná nehodnotila její zdravotní stav od začátku jejích zdravotních problémů, které jí neumožňovaly výdělečnou činnost. Prosila o prozkoumání dat její prvotní léčby depresivních a úzkostných stavů, vzniklých u neuroložky. Žádala o stanovení vzniku invalidity od března 2020, přestože její stavy trvají od dřívějšíka.
6. V řízení o námitkách žalovaná znovu nechala posudkovou lékařku posoudit zdravotní stav žalobkyně. Posudková lékařka v posudku ze dne 27. 1. 2022 („druhý posudek“) uzavřela, že žalobkyně nebyla vůbec invalidní. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého stavu je zdravotní postižení v kapitole V., položce 5b přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, pro které se stanoví míra poklesu pracovní schopnosti ve výši 20 %. Tu posudková lékařka kvůli dalším postižením navýšila na 30 %. Šlo podle ní o neurotické postižení – úzkostně depresivní poruchu, která odpovídá lehkému, maximálně středně těžkému funkčnímu postižení. Nejistila významné narušení sociálních kontaktů a vazeb. Některé denní aktivity žalobkyně vykonává s obtížemi. Zjistila naopak ještě polytopní veretebrogenní syndrom krční, bederní i hrudní páteře s bolestmi hlavy a občasným omezením dynamiky páteře. Ale šlo jen o lehké funkční postižení. Po komplexním zhodnocení závažnosti funkčního postižení neodpovídalo invaliditě a nenarušovalo významně pracovní schopnost žalobkyně.
7. Žalovaná na základě druhého posudku potvrdila obě prvostupňová rozhodnutí svým rozhodnutím ze dne 10. 3. 2022, č. j. X („rozhodnutí žalované“). S odkazem na druhý posudek shledala, že v námitkovém řízení nebyla žalobkyně uznána invalidní. Nesplňuje tedy podmínku invalidity pro vznik nároku na invalidní důchod.

III. Žaloba

8. Žalobkyně namítá, že žalovaná její zdravotní stav nehodnotila od začátku jejích zdravotních problémů, které jí bohužel neumožňovaly jakoukoliv výdělečnou činnost. Podala námitky,

ale v následném řízení jí žalovaná odebrala i schválený I. stupeň invalidity. Znovu proto navštívila svou neuroložku, aby přiložila více informací k prozkoumání. Doložila další lékařskou zprávu a žádala o přezkum dat prvotní léčby jejích depresivních a úzkostných stavů, které vznikly u neuroložky už v daleko dřívější době. Již od začátku návštěv u ní měla žalobkyně velké problémy s psychickým stavem, které řešila antidepresivy. Nesouhlasí se zamítnutím invalidního důchodu. A prosí o stanovení data vzniku invalidity do konce března 2020, přestože její depresivní a úzkostné stavy trvají od dřívějška. Psychický a fyzický stav žalobkyně neodpovídá rozhodnutí o odebrání (sic!) invalidního důchodu.

IV. Vyjádření žalované a vyžádání si třetího posudku

9. Žalovaná reaguje, že uplatněné výhrady nepovažuje ve světle shromážděných medicínských podkladů za důvodné. Funkční deficit v intenzitě indikující invalidizaci se neprokázal. Pozornosti přitom neušly žádné objektivizované obtíže. Tomu odpovídá korekce horní hranice procentního rozmezí užití položky o maximum možného. Posudková lékařka žalované zároveň i dostatečně ozřejmila, proč zde nelze uvažovat subsumpci pod jinou položku (nenaplnění tam určených kritérií). Žalovaná každopádně souhlasila s posouzením zdravotního stavu žalobkyně posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí („posudková komise“).
10. Krajský soud požádal posudkovou komisi o vypracování nového posudku, který posudková komise připravila dne 21. 3. 2023 („třetí posudek“).

V. Jednání před krajským soudem a provedení třetího posudku včetně jeho doplnění k důkazu

11. Dne 19. 4. 2023 se u krajského soudu konalo jednání ve věci. Žalobkyně se k němu bez omluvy nedostavila. Proběhlo proto v její nepřítomnosti. Zástupkyně žalované odkázala na vyjádření k žalobě a napadené rozhodnutí. Krajský soud poté přistoupil k dokazování.
12. Krajský soud k důkazu provedl třetí posudek. Posudková komise se skládala z předsedy MUDr. E. P. a psychiatricky MUDr. H. P. Žalobkyně se jednání posudkové komise zúčastnila a posudková komise ji vyšetřila. Posudková komise měla k dispozici spis krajského soudu včetně rozhodnutí a žaloby. Kromě toho měla i spis Městské správy sociálního zabezpečení Brno-město, který obsahoval lékařské nálezy a záznamy o dřívějších jednáních. Pracovala také se zdravotní dokumentací praktického lékaře žalobkyně, několika psychiatrickými nálezy, neurologickými nálezy a dalšími lékařskými zprávami z ambulance krizového centra a brněnských fakultních nemocnic.
13. V diagnostickém souhrnu posudková komise uvádí, že u žalobkyně zjistila poruchu přizpůsobení v podobě anxiózně depresivní reakce na náročnou životní situaci – pracovní režim a nemoc manžela. Depresivní fáze byla bez psychotických příznaků. Dále zjistila bolesti hlavy s vegetativním doprovodem (s příznaky v podobě nevolnosti apod.). Kromě toho má žalobkyně bolestivý syndrom páteře. Je víceetážový bez paretického postižení a funkčně významného neurologického nálezu. Poslední diagnózou byl syndrom karpálního tunelu vpravo velmi lehkého stupně, vlevo negativní.
14. Posudková komise následně shrnula obsah jednotlivých podkladů. Na jejich základě dospěla v třetím posudku k závěru, že k datu rozhodnutí žalovaného se u žalobkyně prokázal dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, jehož rozhodující příčinou je psychiatrické onemocnění. Jde o úzkostnou a depresivní poruchu – neurotickou poruchu vyvolanou

stresem. Konkrétně o poruchu přizpůsobení, bez poruchy osobnosti. Shledal minimální až lehké postižení s narušením sociálních kontaktů a vazeb. Některé denní aktivity žalobkyně vykonává s obtížemi. Nejedná se o postižení středně těžké ani těžké s těžkým narušením společenských a pracovních funkcí a výkonu většiny denních aktivit.

15. Postižení žalobkyně posudková komise zařadila pod položku 5b kapitoly V. přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity. Pro toto postižení stanovila míra poklesu pracovní schopnosti 20 % (možné rozpětí podle přílohy k vyhlášce 15-20 %). Hodnotila ho při horní hranici rozpětí s ohledem na ostatní zdravotní postižení i profesi žalobkyně. Procentní míru poklesu pracovní schopnosti ve smyslu § 3 a 4 vyhlášky posudková komise neměnila.
16. Žalobkyně se také od roku 2016 léčí pro bolesti hlavy, postupně i páteře, nervozitu, anxiету (pocit nervozity). Pokud by příčinou dlouhodobě nepříznivého stavu byla vertebropatie (bolesti zad či páteře) nebo bolesti hlavy, jedná se o minimální až lehké funkční postižení. Nedoložil se funkčně významný neurologický nálezn. Při hodnocení bolestivého syndromu páteře a bolestí hlavy je taxace (stanovení míry postižení) nižší než u hodnocení psychických obtíží žalobkyně. Procentní míra poklesu pracovní schopnosti pro tato zdravotní postižení neodpovídá žádnému stupni invalidity.
17. Ostatní uvedená zdravotní postižení, pokud by byla rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, by posudková komise hodnotila s nižší taxací, tedy také bez přiznání invalidity. Zohlednila je ve stanovení horní hranice příslušného procentního rozmezí dané položky pro výše uvedené postižení (z rozpětí 15-20 % je hodnotí při horním okraji pásma). Pokud by tedy příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu byla jiná onemocnění uvedená v diagnostickém přehledu, pak by posudková komise také invaliditu nepřiznala. Se zjištěným zdravotním stavem žalobkyně dokáže vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.
18. Posudková komise se ztotožnila s druhým posudkem ve stanovení stupně invalidity. Po zhodnocení podkladové dokumentace dospěla k závěru, že posudkový závěr byl správný a lze ho potvrdit. Posudková komise ovšem odlišně hodnotí navýšení horní hranice procentního rozmezí dané položky. Bolestivý syndrom páteře a bolesti hlavy bez funkčně významného neurologického nálezu nejsou důvodem k navýšení kvůli ostatním zdravotním postižením. Horní hranici zvolila právě s ohledem na ostatní onemocnění. V uvedené hodnotě míry poklesu pracovní schopnosti tedy dostatečně zhodnotila zdravotní postižení i ostatní onemocnění žalobkyně. Posudková komise se poté neztotožnila s prvním posudkem ve stanovení stupně invalidity. Dospěla po zhodnocení podkladové dokumentace ke zjištění, že posudkový závěr nebyl správný a nelze ho potvrdit. Posouzení je nadhodnocené.
19. Posudková komise ve výsledku proto stanoví pokles pracovní schopnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované ve výši 20 %. Žalobkyně není invalidní v žádném stupni podle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její pracovní schopnost o 20 %. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je zdravotní postižení uvedené v kapitole V., položce 5b přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti 20 %. Procentní míru poklesu pracovní schopnosti ve smyslu § 3 vyhlášky o posuzování invalidity posudková komise neměnila. Tento stav tu byl i k datu vydání napadeného rozhodnutí.

20. Žádné další důkazní návrhy účastníci řízení nevznesli. Další důkazy proto již soud neprováděl.
21. Po závěrečném návrhu žalované a krátkém přerušení krajský soud vyhlásil tento rozsudek.

VI. Posouzení věci krajským soudem

22. Žaloba je přípustná. Podala ji oprávněná osoba v zákonné lhůtě.
23. Žaloba *není důvodná*.
24. Právní úpravu posuzování invalidity a podmínek vzniku i trvání nároku na invalidní důchod obsahuje § 39 zákona o důchodovém pojištění. Upravuje tři stupně invalidity. Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu I. stupně. Pokud se jedná o pokles pracovní schopnosti nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu II. stupně. A konečně v případě poklesu nejméně o 70 % se jedná o invaliditu III. stupně.
25. Při určování poklesu pracovní schopnosti se bere v úvahu, zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, zda se jedná o tzv. stabilizovaný zdravotní stav a zda, resp. jak se pojištěnec na své zdravotní postižení adaptoval. V souladu s § 39 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění platí, že se za stabilizovaný zdravotní stav považuje takový zdravotní stav, který se ustálil na úrovni, která umožňuje pojištěnci vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti; udržení stabilizace zdravotního stavu lze přitom podmínit dodržováním určité léčby nebo pracovních omezení.
26. Správní rozhodnutí o nároku na invalidní důchod – včetně rozhodnutí o (ne)přiznání invalidního důchodu – závisí především na *odborném lékařském posouzení*. Zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzuje posudková komise, pokud se napadené rozhodnutí zakládá na posudku okresní správy sociálního zabezpečení. *Při přezkumu takového rozhodnutí neposuzuje soud věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti*. Posudek posudkové komise soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle běžných zásad dokazování v soudním řízení správním (§ 77 odst. 2 soudního řádu správního). S ohledem na jeho mimořádný význam *bývá tento posudek rozhodujícím důkazem, pokud z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb*, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, které by správnost posudku mohly zpochybňovat.
27. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky spočívá v tom, aby se posudková komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi. Především s těmi, které posuzovaný namítá. Kromě toho musí posudková komise své posudkové závěry náležitě odůvodnit. Jelikož žalovaná rozhoduje o trvání nároku na invalidní důchod ve dvouinstančním řízení, podléhá zejména její rozhodnutí v námitkovém řízení požadavkům na jasnost, srozumitelnost a úplnost odůvodnění (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 9. 2011, č. j. 6 Ads 99/2011-43). Jsou-li v posudkových hodnoceních zdravotního stavu rozpory, může je krajský soud v rámci zjišťování skutkového stavu řešit i porovnáním tzv. srovnávacího posudku posudkové komise (viz k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 12/2013-22).
28. Krajský soud v předmětné věci vyhodnotil zjištěný skutkový stav na základě třetího posudku. Má všechny formální náležitosti podle § 7 vyhlášky. Posudková komise zasedala v

řádném složení za splnění procesních požadavků stanovených právní úpravou. Podle krajského soudu tedy třetí posudek nemá formální vady.

29. Ohledně úplnosti předloženého posudku krajský soud uvádí, že posudková komise vycházela ze všech dostupných lékařských zpráv. Hodnotila všechna relevantní zdravotní postižení žalobkyně. Za rozhodující zdravotní postižení žalobkyně určila úzkostnou a depresivní poruchu – neurotickou poruchu vyvolanou stresem.
30. V určení rozhodující příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně se tedy třetí posudek shoduje se závěry druhého posudku o invaliditě. Naopak se stejně jako druhý posudek odlišuje od prvního posudku. Tento krok ovšem třetí posudek o invaliditě vysvětluje a odůvodňuje (viz bod 18 výše). Posouzení zdravotního stavu žalobkyně navíc již tentokrát následovalo po jejím osobním vyšetření, což nebyl případ prvního i druhého posudku o invaliditě. To zvyšuje důvěryhodnost třetího posudku. Své závěry posudková komise přehledně odůvodňuje. Třetí posudek o invaliditě díky tomu plní kritérium přesvědčivosti. Za tohoto stavu věci krajský soud nemá o stávajícím posouzení zdravotního stavu žalobkyně žádné pochybnosti. Proto vycházel ze třetího posudku o invaliditě jako ze stěžejního důkazu v otázce její invalidity.
31. Předmětem sporu bylo hlavně posouzení zdravotního stavu žalobkyně a stanovení míry poklesu pracovní schopnosti. První posudek ji určil od 21. 7. 2016 do 28. 12. 2020 na 20 % a od 29. 12. 2020 na 35 %. Druhý posudek ji nicméně podle jiné položky stanovil na 30 % a třetí posudek na 20 %. Krajský soud přes tyto dílčí rozpory nepovažoval za nutné pořizovat tzv. srovnávací posudek. *Z provedeného dokazování ve správním řízení i v soudním řízení správním* (viz body 12-19 výše) nakonec *nevyplývalo, že by pracovní schopnost žalobkyně poklesla nejméně o 35 %*. Podle třetího posudku, který krajský soud vzal jako hlavní důkaz o zdravotním stavu žalobkyně, by se tak nestalo ani za použití § 3 odst. 1 vyhlášky o posuzování invalidity a případném zvýšení horní hranice poklesu pracovní schopnosti až o 10 %. Třetí posudek vysvětluje, že pro stanovení vyššího poklesu pracovní schopnosti tu již nebyly důvody. *Skutkové okolnosti této věci proto nenasvědčují tomu, že by dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav žalobkyně dosahoval hranice invalidity ve smyslu § 39 zákona o důchodovém pojištění*.
32. Krajský soud shrnuje, že žalobní námitky žalobkyně nejsou důvodné. Z provedeného dokazování neplyne její invalidita ve smyslu § 39 zákona o důchodovém pojištění. Vzhledem k tomu, že žalobkyně nesplnila zdravotní podmínku pro přiznání invalidity se již krajský soud pro nadbytečnost nezabýval otázkou potřebné doby pojištění. Žalobkyně ostatně v tomto směru nevznesla konkrétní žalobní námitky.
33. Při případném zhoršení zdravotního stavu lze očekávat, že k nové žádosti žalobkyně o přiznání invalidního důchodu z důvodu změny rozhodných skutečností [§ 56 odst. 1 písm. e) zákona o důchodovém pojištění] dojde též ke změně posudkového hodnocení zdravotního stavu žalobkyně z hlediska její dochované pracovní schopnosti. K datu vydání napadeného rozhodnutí je však třeba uzavřít, že se neprokázalo, že by žalobkyně splňovala podmínku invalidity

VII. Závěr a náklady řízení

34. Krajský soud posoudil žalobní námitky jako nedůvodné. Proto žalobu zamítl.
35. Neúspěšná žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované žádné náklady řízení nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno, 19. dubna 2023

Martin Kopa, v. r.
samosoudce